

## หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

### สาระสำคัญ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคน มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ โดยมีมาตรฐานเป็นตัวกำกับในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

### หลักการ

เป็นการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้

### จุดหมาย

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และทักษะในการดำเนินชีวิต รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี มีค่านิยมเป็นผู้ผลิต มากกว่าเป็นผู้บริโภค ภูมิใจในความเป็นไทยและยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ภาษาศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความรักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสิ่งที่ดีงามให้สังคม

### การจัดหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบ ๑๒ ปี และเมื่อจบแต่ละช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาเรียนอย่างกว้างๆ สถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวนี้ไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพความพร้อม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้

เรียนรู้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นรายวิชาใหม่ รายวิชาที่มีความเข้มข้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล

## **สาระและมาตรฐานการเรียนรู้**

### **กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**

#### **สาระที่ ๑ การอ่าน**

มาตรฐาน ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

#### **สาระที่ ๒ การเขียน**

มาตรฐาน ท ๒.๑ ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

#### **สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด**

มาตรฐาน ท ๓.๑ สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

#### **สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษา**

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของ ภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและการรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท ๔.๒ สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

#### **สาระที่ ๕ วรรณคดี และวรรณกรรม**

มาตรฐาน ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

## หลักสูตรท้องถิ่น

ท๔๑๒๐๑ ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๑

ท๔๑๒๐๒ ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๒

### ความเป็นมา

ชาวไทยอีสานมีภาษา ตัวอักษร และวรรณกรรมจำนวนมากซึ่งบรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ไว้ตั้งแต่บรรพกาล แต่เยาวชนอีสานในปัจจุบันไม่สามารถอ่านตัวอักษรและวรรณกรรมเหล่านั้นได้ เพราะไม่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียน จึงอาจทำให้อักษรและวรรณกรรมเหล่านั้นไร้ค่าและนับวันจะสาบสูญไปในที่สุด โรงเรียนสว่างวีระวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต ๔ จึงได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (เพิ่มเติม) รายวิชาภาษาและวรรณกรรมอีสาน เพื่ออนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นวัฒนธรรมทางภาษาไว้ โดยจัดให้มีการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น ๒ รายวิชาย่อย คือ ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๑ และภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๒ รายวิชาละ ๑ ภาคเรียน

### รายละเอียดของหลักสูตร

#### ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๑

รหัสวิชา ท๔๑๒๐๑ รายวิชา ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๑

ช่วงชั้นที่ ๔ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ภาคเรียนที่ ๑ ๑ ชั่วโมง/สัปดาห์ ๒๐ ชั่วโมง/ภาค ๐.๕ หน่วยกิต

#### คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวไทยอีสาน ภาษาและอักษรไทยอีสาน อักษรไทยน้อย ลักษณะของวรรณกรรมอีสาน อ่านวรรณกรรมอีสานทั้งอักษรไทยกลางและอักษรไทยน้อย ศึกษาความหมายของคำ สำนวน วิเคราะห์คุณค่าทางด้านภาษาและสังคม สืบค้นวรรณกรรมอีสานในท้องถิ่น

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจประวัติความเป็นมาของชาวไทยอีสาน ภาษาและอักษรไทยอีสาน ลักษณะของวรรณกรรมอีสาน สามารถอ่าน เขียนอักษรไทยน้อย วิเคราะห์คุณค่าทางภาษาและสังคมจากวรรณกรรมที่อ่าน เห็นคุณค่า และร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมทางภาษาของท้องถิ่น

### ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. ให้รู้ว่ามี
๒. ให้มุ่งศึกษา
๓. ให้เห็นคุณค่า
- ๔.ให้นำมาใช้
๕. ให้ภูมิใจไทยอีสาน

### จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. สามารถบอกประวัติความเป็นมาของชาวไทยอีสาน ภาษาและอักษรไทยอีสานได้
๒. สามารถบอกลักษณะของวรรณกรรมอีสานได้
๓. สามารถอ่านเขียนอักษรไทยน้อยได้
๔. รักการอ่านวรรณกรรมอีสาน
๕. สามารถบอกความหมายของคำ สำนวนที่มีในวรรณกรรม
๖. สามารถแสดงความคิด วิचारณ์ บอกคุณค่าทางภาษาและสังคมได้
๗. สามารถรวบรวมวรรณกรรมอีสานในท้องถิ่นได้

### หน่วยการเรียนรู้

- หน่วยที่ ๑ ปฐมนิเทศ ประวัติความเป็นมาของชาวไทยอีสาน  
 หน่วยที่ ๒ ภาษาและอักษรไทยอีสาน  
 หน่วยที่ ๓ ลักษณะทั่วไปของวรรณกรรมอีสาน  
 หน่วยที่ ๔ หลักการอ่านเขียนอักษรไทยน้อย  
 หน่วยที่ ๕ ตัวอย่างวรรณกรรมอีสาน  
 หน่วยที่ ๖ โครงการสืบค้นวรรณกรรมอีสานในท้องถิ่น

### รายละเอียดเนื้อหา

ท๔๑๒๐๑ ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๑ เวลา ๒๐ ชั่วโมง

๑. ปฐมนิเทศ ประวัติ ความเป็นมาของชาวไทยอีสาน (๒ ชั่วโมง)
  - เป้าหมายของการเรียนวรรณกรรมอีสาน เนื้อหาโดยย่อ วิธีเรียน วิธีวัดประเมินผล
  - สภาพพื้นที่ภาคอีสาน ประชากรปัจจุบัน
  - กลุ่มคนที่เคยอาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคอีสาน
    - ยุคก่อนประวัติศาสตร์ (บ้านเชียง ผาแต้ม)
    - ยุคประวัติศาสตร์ (ทวารวดี ขอม ไทลาว)

- กลุ่มไทลาวบริเวณแอ่งสกลนคร
- กลุ่มไทลาวบริเวณแอ่งโคราช
- การขยายอำนาจส่วนกลางสู่ภาคอีสาน

๒. ภาษาและอักษรไทยอีสาน (๑ ชั่วโมง)

- ภาษาถิ่น ภาษามาตรฐาน
- ลักษณะภาษาไทยอีสาน
- กลุ่มภาษาในภาคอีสานปัจจุบัน
- อักษรไทยน้อย
- อักษรธรรมอีสาน

๓. ลักษณะวรรณกรรมอีสาน (๒ ชั่วโมง)

- การจำแนกประเภท
- ฉันทลักษณ์ (กาบ กอน โคง ฮ้าย โสก)

๔. หลักการอ่านเขียนอักษรไทยน้อย (๓ ชั่วโมง)

- พยัญชนะ สระ อักษรวิธ
- ฝึกทักษะอ่านเขียนอักษรไทยน้อย

๕. ตัวอย่างวรรณกรรมที่มีคุณค่า (ฝึกอ่านอักษรไทยน้อย)

๕.๑ ฆะหย่า (๒ ชั่วโมง)

- ความหมาย ประเภท ประโยชน์
- ตัวอย่าง
- การวิเคราะห์ วิจัย

๕.๒ ปู่สอนหลาน (๒ ชั่วโมง)

- ความเป็นมา
- ประเภทคำประพันธ์
- การอ่านทำนองกาบ
- วิเคราะห์ วิจัยคุณค่า

๕.๓ หลานสอนปู่ (๒ ชั่วโมง)

- ความเป็นมา
- ประเภทคำประพันธ์
- การอ่านทำนองกาบ
- วิเคราะห์ วิจัยคุณค่า

๕.๔ พญาคำกอง (สอนไพร่) (๒ ชั่วโมง)

- ความเป็นมา
- ประเภทคำประพันธ์
- การอ่านทำนองกอง
- วิเคราะห์ วิจารณ์คุณค่า

๖. โครงการสืบค้นวรรณกรรมในท้องถิ่น (๒ ชั่วโมง)

-ให้สืบค้นนิทานพื้นบ้าน นิทานก้อม คะลำ คำทวย คำสอย เพลงกล่อมเด็ก ฆะหย่า  
เกี้ยว เซ็งบั้งไฟ ฯลฯ

-รายงานในห้อง

-จัดกิจกรรมแข่งขันฆะหย่า สอย เซ็งบั้งไฟ เซ็งสร้างสรรค์อื่นๆ เล่านิทานพื้นบ้าน  
นิทานก้อม

## หลักสูตรรายวิชา ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๒

รหัสวิชา ท๔๑๒๐๒ รายวิชา ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๒

ช่วงชั้นที่ ๔ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ภาคเรียนที่ ๒ ๑ ชั่วโมง/สัปดาห์ ๒๐ ชั่วโมง/ภาค ๐.๕ หน่วยกิต

### คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาอักษรธรรมอีสาน อ่านวรรณกรรมอีสานทั้งอักษรไทยกลางและอักษรธรรมอีสาน ศึกษาความหมายของคำ สำนวน วิเคราะห์คุณค่าทางด้านภาษาและสังคม ศึกษาเอกสารโบราณ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับอักษรและวรรณกรรมอีสาน

เพื่อให้สามารถอ่าน เขียนอักษรธรรมอีสาน วิเคราะห์คุณค่าทางภาษาและสังคมจากวรรณกรรมที่อ่าน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารโบราณ การจาร การดูแลรักษา เห็นคุณค่า และร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมทางภาษาของท้องถิ่น

### ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. ใ้รู้ว่า มี
๒. ใ้มุ่งศึกษา
๓. ใ้เห็นคุณค่า
๔. ใ้นำมาใช้
๕. ใ้ภูมิใจไทยอีสาน

### จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. สามารถบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับชาวไทยอีสาน ภาษาและวรรณกรรมอีสานได้
๒. สามารถอ่านเขียนอักษรธรรมอีสานภาษาไทยอีสานได้
๓. สามารถอ่านเขียนอักษรธรรมอีสานภาษาบาลีได้
๔. รักการอ่านวรรณกรรมอีสาน
๕. สามารถบอกความหมายของคำ สำนวนที่มีในวรรณกรรม
๖. สามารถแสดงความคิดเห็น วิจาร์ณ บอกคุณค่าทางภาษาและสังคมได้
๗. สามารถบอกส่วนประกอบของเอกสารโบราณ การดูแลรักษา และจารโบราณได้
๘. มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ภาษาและวรรณกรรมอีสาน

### หน่วยการเรียนรู้

- หน่วยที่ ๑ ปฐมนิเทศ หลักการอ่านเขียนอักษรธรรมอีสานภาษาไทยอีสาน  
 หน่วยที่ ๒ วรรณกรรมตัวอย่าง  
 หน่วยที่ ๓ การอ่านเขียนอักษรธรรมอีสานภาษาบาลี  
 หน่วยที่ ๔ เอกสารโบราณ  
 หน่วยที่ ๕ การเผยแพร่ภาษาและวรรณกรรมอีสาน

### รายละเอียดเนื้อหาวรรณกรรมอีสาน ๒ เวลา ๒๐ ชั่วโมง

๑. ปฐมนิเทศ หลักการอ่านเขียนอักษรธรรมอีสานภาษาไทยอีสาน (๔ ชั่วโมง)
  - ๑.๑ ทบทวนความเป็นมาของชาวไทยอีสาน ภาษาและอักษรไทยอีสาน
  - ๑.๒ หลักการอ่านเขียนอักษรธรรมอีสานภาษาไทยอีสาน
    - พยัญชนะ สระ อักษรวิธีย์ คำย่อ
    - ฝึกทักษะการอ่านเขียนอักษรธรรมอีสานภาษาไทยอีสาน
๒. ตัวอย่างวรรณกรรม (ฝึกอ่านอักษรธรรมอีสาน)
  - ๒.๑ เขื่อนสามน้ำสี่ (๒ ชั่วโมง)
    - ความเป็นมา
    - อ่าน ทำความเข้าใจศัพท์ สำนวน
    - วิเคราะห์ วิจารณ์
  - ๒.๒ จารึกวัดป่าใหญ่ (๒ ชั่วโมง)
    - ความเป็นมา
    - อ่าน ทำความเข้าใจศัพท์ สำนวน
    - วิเคราะห์ วิจารณ์
  - ๒.๓ ท้าวคำสอน (๒ ชั่วโมง)
    - ความเป็นมา
    - อ่าน ทำความเข้าใจศัพท์ สำนวน
    - วิเคราะห์ วิจารณ์
๓. การอ่านเขียนอักษรธรรมอีสานภาษาบาลี (๔ ชั่วโมง)
  - พยัญชนะวรรณยุกต์ สระลอย สระจม อักษรสังโยค
  - อ่านเขียนปัญญาปารมี บทสวดมนต์ไหว้พระ พระไตรปิฎก
๔. เอกสารโบราณ (๔ ชั่วโมง)
  - ความสำคัญ
  - องค์ประกอบ



-การดูแลรักษา

-การจารใบลาน

๕. การเผยแพร่ภาษาและวรรณกรรมอีสาน

-จัดนิทรรศการในโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น นิทรรศการทางวิชาการ งานเทศกาลในท้องถิ่น การจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน ฯลฯ

-สาระที่จัดแสดง เช่น จัดป้ายนิเทศ สาธิตการจารใบลาน สาธิตพะยงเกี่ยว แสดงผลงานนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ แข่งขันจารใบลาน สอย เพลงกล่อมเด็ก เป็นต้น

-เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต